

Piotr Zdon

Miasto Stołeczne Warszawa jako sponsor ochrony zabytków

Od początku swego istnienia Biuro Stołecznego Konserwatora Zabytków Urzędu m.st. Warszawy wspomagało finansowo działania mające na celu przywrócenie dawnej świetności zabytków warszawskich. Już w roku 2003 udzielono trzech dotacji na prace konserwatorskie, w kościele św. Anny oraz na cmentarzach Powązkowskim i Ewangelicko-Reformowanym. Jednak zasadniczy przełom nastąpił po podjęciu uchwały nr XXVIII/537/2004 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 15 kwietnia 2004 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. W ramach tej uchwały w budżecie m.st. Warszawy na rok 2004 zarezerwowano na dotacje kwotę 946.248,00 zł. Przeprowadzony w maju 2004 r. nabór wniosków unaoczniał, jak wielką są potrzeby finansowe i jak zły jest stan zabytków na terenie Warszawy. Mimo bardzo krótkiego terminu złożono wtedy 48 wniosków z prośbą o dofinansowanie, na łączną kwotę 9.576.879,42 zł, wartość ogólna projektów, które miały być realizowane, to suma prawie 13,5 mln zł. Rada m.st. Warszawy trzema kolejnymi uchwałami udzieliła 16 dotacji na łączną kwotę 971.620,00 zł, wartość dofinansowanych zadań to ok. 2,2 mln zł. Spośród przyznanych 16 dotacji 8 dotyczyło zabytków nieruchomości, a 8 zabytków ruchomych (informacja o realizacji prac konserwatorskich przy zabytkach ruchomych zawarta jest w artykule autorstwa Pani Agnieszki Kasprzak-Miler). Beneficjentami pomocy, w przypadku zabytków nieruchomości, byli:

1) Rzymsko-katolicka Parafia Zbawiciela, ul. Marszałkowska – na odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo

ich całkowite odtworzenie na elewacji południowej kościoła św. Zbawiciela. Kościół Najświętszego Zbawiciela powstał w latach 1901-1907 wg projektu autorstwa Józefa Piusa Dziekońskiego, Ludwika Panczakiewicza i Władysława Żychiewicza, w stylu neogotyckim z elementami polskiego renesansu i baroku uwidocznionymi w detalu. Częściowo zburzony w 1939 i 1944 r., odbudowany w latach 1946-1958. Remont całości elewacji (2002-2004) wykonały firmy ROSART Lucjan Rosa i AC Konserwacja Zabytków Piotrowski, Kosakowski pod nadzorem mgr Jolanty Pawlak.

2) Rektorat Kościoła Akademickiego św. Anny, ul. Krakowskie Przedmieście 68 – na odnowienie i uzupełnienie gzymsów dzwonnicy przy kościele św. Anny. Dzwonnica należy do pierwotnego zespołu budynków bernardyńskich. Zbudowana w latach 1578-1584, później wielokrotnie przebudowywana, obecny wygląd zawdzięcza architektowi Christianowi Piotrowi Aignerowi, autorowi projektu realizowanego w latach 1820/21. Remont gzymsu i tarasu widokowego wykonała firma WINTER Roman Winiarski pod nadzorem Wiesława Procyka (Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie).

3) Parafia Rzymsko-katolicka św. Karola Boromeusza, ul. Powązkowska 14 – na odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie na elewacji frontowej kościoła św. Karola Boromeusza przy ul. Powązkowskiej 1/11. Pierwotny kościół powstał w latach 1792/93 wg projektu Dominika Merliniego, następnie rozbudowany dwukrotnie 1847-1850 przez Alfonsa Kropiwnickiego i 1890-1894 przez Józefa Piusa Dziekońskiego. Zniszczony w 1944 r., rekonstruowany w latach 1946-1958 przez Stani-

Kamienica przy ul. Krzywe Koło 7 – elewacja od dziedzińca

Kamienica przy ul. Krzywe Koło 7

Kościół ewangelicko-augsburski św. Trójcy, pl. Małachowskiego

Kościół Zbawiciela

sława Marzyńskiego. Remont elewacji frontowej prowadzony sposobem gospodarczym pod nadzorem Krzysztofa Skrzyńskiego.

4) Rzymsko-katolicka Parafia pw. św. Katarzyny, ul. Fosa 17 – na uzupełnienie pokrycia dachowego, odtworzenie rynien i rur spustowych oraz remont cokołu kościoła św. Katarzyny. Wynik wielu przebudów kościoła gotyckiego z XV/XVI w. Obecnie neoromański z elementami neorenesansu wg projektu Franciszka Marii Lanciego realizowanego w latach 1845-1855. Restaurowany w 1938 r. Obecny remont realizowany sposobem gospodarczym pod nadzorem Leszka Czapskiego.

5) Klasztor ss. Wizytek Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny – na sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich, przeprowadzenie badań konserwatorskich, wykonanie dokumentacji konserwatorskiej i projektu budowlanego zgodnie z przepisami Prawa Budowlanego dla dachu, więźby i stropu I piętra zespołu klasztornego ss. Wizytek przy ul. Krakowskie Przedmieście 34. Zespół klasztorny ss. Wizytek wybudowany został w II połowie XVII w. W latach 1728-33 i 1754-62 wybudowano nowy kościół. Zespół klasztorno-kościelny ss. Wizytek jako jeden z nielicznych w historycznej części stolicy nie uległ zniszczeniom w czasie II wojny światowej, a zwłaszcza Powstania Warszawskiego. W skład komisji konserwatorskiej przygotowującej remont wchodził między innymi: Ewa Nekanda-Trepka – Stołeczny Konserwator Zabytków, dr Karol Guttmejer, prof. Stanisław Kaczmarczyk oraz wykonawcy projektu – Stanisław Sosnowski i Witold Piątosza.

6) Uniwersytet Warszawski, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28 – na odnowienie pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych na d. szpitalu św. Rocha. Budynek frontowy d. szpitalu św. Rocha ulokowany jest przy ul. Krakowskie Przedmieście 24 i jest jednym z najstarszych budynków Uniwersytetu Warszawskiego. Wzniesiony w 1707 r., pierwotnie wykorzystywany był przez bractwo św. Rocha działające przy kościele św. Krzyża. Nieco później, około 1749 r. przebudowany i powiększony wg projektu Jakuba Fontany. W XIX wieku cały kompleks został przebudowany w stylu neorenesansowym. W 1944 r. budynek uległ zniszczeniu. W latach 1947-49 został odbudowany. Remont dachu wykonała firma „Marabut” Sp.j. z Warszawy pod nadzorem mgr Danuty Józwiak-Balcerzak.

7) Stowarzyszenie Wspólnota Polska, ul. Krakowskie Przedmieście 64 – na całkowite odtworzenie 11 okien na elewacji frontowej d. Resursy Obywatelskiej przy ulicy Krakowskie Przedmieście 64. Zadanie nie zostało zrealizowane z powodu unieważnienia przetargu.

8) Rzymsko-katolicka Parafia Świętego Krzyża, ul. Krakowskie Przedmieście 3 – na odnowienie pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych na kościele św. Krzyża. Wzniesiony w latach 1679-96 przez Józefa Szymona Bellottiego, przebudowany przez Józefa Fontanę 1725-37 i Jakuba Fontanę 1756-60. Cokół i wejście do dolnego kościoła autorstwa Stefana Szyllera 1898 r. Zniszczony częściowo w 1939 oraz w czasie Powstania warszawskiego, odbudowany w latach 1945-1953 przez Brunona Zborowskiego i Karola Szymańskiego. Remont dachu wykonało Przedsiębiorstwo Remontowo-Budowlane Wiesława Rogowskiego z Odporyszowa pod nadzorem Wiesława Procyka i Bogdana Brzozy.

Ogromne zainteresowanie tą formą wspierania ochrony zabytków skłoniło władze Warszawy, by w roku bieżącym przeznaczyć na dotacje kwotę ponad 4 mln złotych. W wyniku przeprowadzonego naboru złożono 60 wniosków z prośbą o dofinansowanie, na łączną kwotę 20 mln zł, wartość ogólna projektów, które miały być realizowane, to suma prawie 30 mln zł. Rada m.st. Warszawy trzema kolejnymi uchwałami udzieliła 34 dotacji na łączną kwotę 4 033 664 zł, wartość dofinansowanych zadań to ok. 6,3 mln zł. Spośród przyznanych 34 dotacji 7 dotyczy zabytków nieruchomości a 27 zabytków ruchomych. Beneficjentami pomocy w przypadku zabytków nieruchomości są:

1) Parafia Ewangelicko-augsburska Świętej Trójcy w Warszawie – na remont części elewacji, wymianę pokrycia dachu krytego blachą stalową na kościele ewangelicko-augsburskim św. Trójcy przy pl. Małachowskiego 1. Rekonstrukcja w latach 1950-54 autorstwa Teodora Bursze i Stanisława Hempel, spalonego w 1939 r. klasycystycznego zboru z lat 1777-1781 projektu Szymona Bogumiła Zuga.

2) Klasztor ss. Wizytek w Warszawie, Zakon Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny – na remont pokrycia dachowego, więźby dachowej, rynien rur spustowych na całości skrzydeł „C” i „A”; remont stropu nad I piętrzem w skrzydle „C” i części skrzydła „A” oraz modernizację instalacji elektrycznej w zespole klasztornym ss. Wizytek przy ul. Krakowskie Przedmieście 34. Kontynuacja zadania – po wykonaniu projektów przyszedł czas na realizację. W bieżącym roku będzie to ok. 1/3 prac, resztę rozłożono na dwa kolejne lata. Wykonawcą remontu będzie firma AKCES z Warszawy.

3) Fundacja „Centrum Europejskie Natolin”, ul. Nowoursynowska – na remont pokrycia dachowego i elewacji Świątyni Doryckiej w zespole pałacowo-parkowym w Natolinie. Zespół pałacowo--parkowy w Natolinie to jeden z najpiękniej-

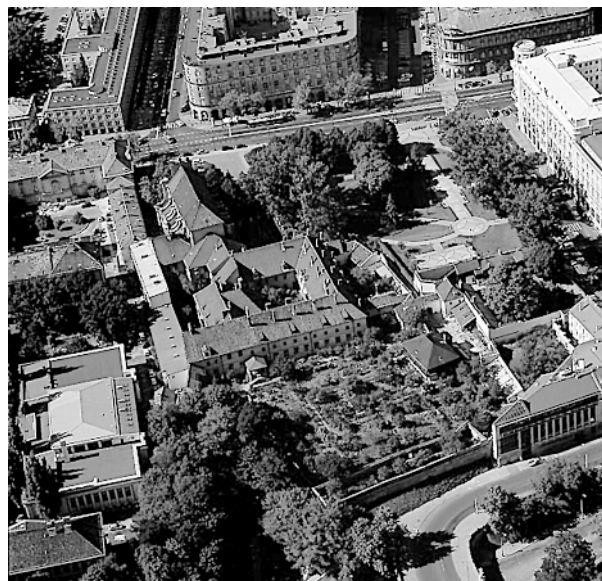
Kościół św. Anny z dzwonnica

Dawny szpital św. Rocha

Świątynia dorycka w zespole pałacowo-parkowym w Natolinie

Zespół klasztorno-kościelny ss. Wazytek z lotu ptaka

Kościół św. Anny z dzwonnica

Więźba dachowa nad klasztorem ss. Wazytek

Kościół św. Katarzyny

szych zabytków doby oświecenia w Polsce, z którego losami związane są takie postacie jak architekci Szymon Bogumił Zug, Christian Piotr Aigner, Henryk Marconi, czy rzeźbiarz Ludwik Kauffman. Wykonawcą remontu jest firma ALPINE BUD Sp. z o.o.

4) Parafia Rzymsko-Katolicka pw. św. Karola Boromeusza – na remont elewacji wschodniej, południowej i zachodniej kościoła św. Karola Boromeusza. Kontynuacja prac rozpoczętych w roku ubiegłym.

5) Wspólnota Mieszkaniowa Chłodna 20 – na odtworzenie stolarki okiennej na klatkach schodowych kamienicy przy ul. Chłodnej 20. Kamienica ta wybudowana została w latach 1912-13 przez architektów Wacława Heppena i Józefa Napoleona Czerwińskiego. Budynek znajduje się na szlaku martyrologii narodu żydowskiego. Jest odwiedzany przez liczne wycieczki jako związany z senatorem Adamem Czerniakowem (1880-1942), prezesem Żydowskiej Gminy Wyznaniowej i Judenratu.

6) Stowarzyszenie Przyjaciół Archiwum Państwowego m.st. Warszawy – na wykonanie projektu remontu dachu wraz z wymianą świetlików na budynkach Archiwum Państwowego.

7) Stowarzyszenie Przyjaciół Archiwum Państwowego m.st. Warszawy – na remont elewacji od strony dziedzińca kamienic przy ul. Krzywe Koło 7 i 9. Zespół kamienic wzniesionych w latach 1530-40, przebudowanych i nadbudowanych w XVII w. Rekonstrukcja powojenna. Ww. kamienice położone są na obszarze Starego Miasta wpisanego na Listę Światową Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO.

Reasumując, mimo licznych niedociągnięć czy częściowych zwrotów niewykorzystanych kwot dotacji należy uznać, że wypracowana uchwałą finansowa forma wspierania właścicieli obiektów zabytkowych na terenie miasta Warszawy zdaje egzamin w praktyce oraz wypełnia nałożone przez art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami polecenie podejmowania przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapewnienie warunków organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie.

Kościół św. Krzyża

Kościół Zbawiciela